



Denkerei

Institut für
theoretische Kunst,
Universalpoesie
und Prognostik

En lobby for metafysikkens muligheder

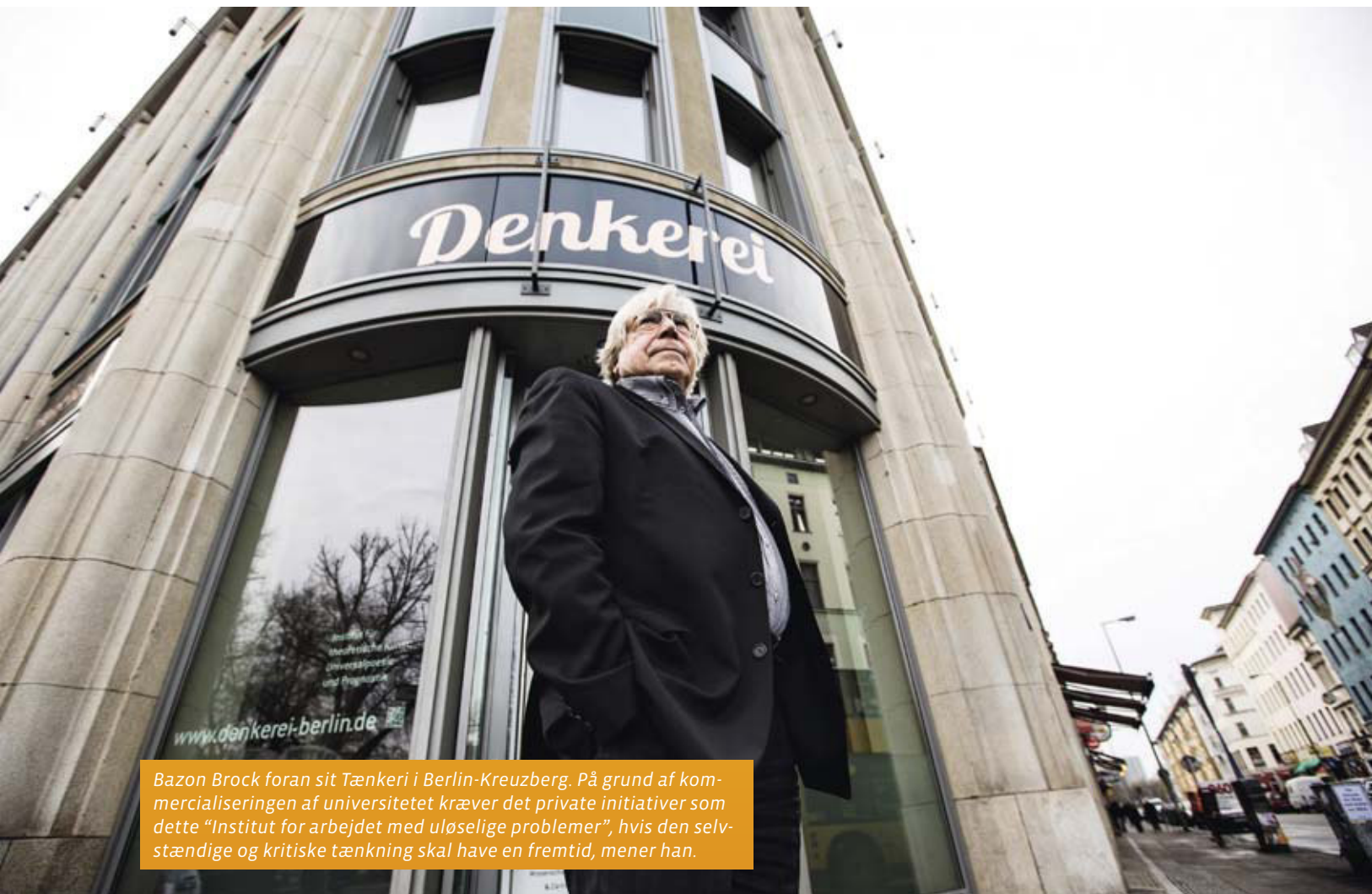
Side 34-37

DM's formand
bebuder sin afgang

Magistrenes A-kasse
flot nummer sidst

DSB
lønfavoriserer
mænd

Månedens –
og Årets – iværksætter



Bazon Brock foran sit Tænkeri i Berlin-Kreuzberg. På grund af kommercialiseringen af universitetet kræver det private initiativer som dette "Institut for arbejdet med uløselige problemer", hvis den selvstændige og kritiske tænkning skal have en fremtid, mener han.

Tag en tur på

I Berlin driver aktionskunstner og æstetikprofessor Bazon Brock et privat finansieret institut for arbejdet med uløselige problemer. Magisterbladet har kigget forbi det såkaldte Tænkeri og fået en opsang om metafysikkens muligheder og universitetets mafiøse tilstand.

Den noble facade glinser i aftensoen og genspejler en række hjernevridende filosofiske citater og formler. Panderynkende kaster de forbipasserende et blik gennem ruden. Nogle få standser op. Færre går ind, selvom der denne aften er åbent for alle.

Indenfor i det berlinske Denkerei er signalerne ikke mindre forvirrende. Bag en gennemdesignet reception eller bardisk – eller er det en biblioteksskranke? – byder en ældre herre i jakkesæt og sneakers hjerteligt velkommen.

“Det er en lobby”, lyder hans umiddelbare forklaring på Tænkeriet, der er en usædvanlig blanding af hans personlige working space, galleri og lejlighedsvist foredragsrum. Men hvem er han? Navnet er Bazon Brock, og som ak-

DENKERI BERLIN

Det berlinske Denkerei ligger på Oranienplatz i bydelen Kreuzberg. Yderligere informationer og kommende arrangementer kan findes på www.denkerei-berlin.de. Tænkeriet er generelt bemanded på hverdage. Hvis du arbejder på et projekt, hvor Tænkeriet kunne være mulig partner, er du altid velkommen til at ringe på klokken ved hovedindgangen eller kontakte Tænkeriet via dets hjemmeside.

tionskunstner og emeriteret professor i æstetik og kulturformidling er den 77-årige et ikon i den tyske filosofi- og kunstverden. Med øgenavne som “super-tænkeren” og “pop-teoriens stormester” er ét stikord nok til, at han i et kvarters uafbrudt talestrøm zapper rundt mellem kunsthistoriske betragtninger, molekylærbiologiske overvejelser og gammeltestamentlig eksegesi.

“Hvad er en lobby?” lyder hans næste sætning. Svaret falder uden kunstpause:

“En lobby er en sekulær version af “limbo” eller “helvedes forrum”, en teologisk konstruktion fra det 4. århundrede. Dette “venterum” blev per paveligt dekret ophævet i 2007 – i øvrigt på Hitlers fødselsdag den 20. april. Vo-

Klog omgang med uløselige problemer

Den overdådige “lobby” i et tidligere stormagasin lægger flere gange om måneden hus til offentlige forelæsninger og debatter med meget højt til loftet. Ved siden af en fernisering står der denne aften kynologi – eller læren om hunde – på menuen i Tænkeriet. Med bl.a. antropologiske og fænomenologiske briller får menneskets bedste ven en tur gennem tænkemaskinen i forelæsninger, der byder på hundetemaer fra Goethe over Thomas Mann til Michail Bulgakov. Selvom “hunden som medborger” står i centrum, er dette emne ikke helt repræsentativt for instituttet for arbejdet med uløselige problemer, medgiver Bazon Brock:

Tænkeri

res mål med Tænkeriet er at genskabe dette åndelige venterum”, siger Bazon Brock.

“Overalt i vores liv må vi dødelige vente. Det er ikke bare en af de mest intensive handlinger, det er samtidig et grundprincip for justeringen af vores mål. Derfor er mit mål, at man kan komme herind i Tænkeriet og vente, til man får en *for-ventning*. Vel at mærke ikke et ønske, for det kan opfyldes med konsum og dermed udslettes. Nej, en *for-ventning*, der ikke kan opfyldes, en paradoks tanke, der ikke kan holdes tilbage”.

“Modernitetens måske mest destruktive tvangstanke er troen på, at alle problemer kan løses. Vi vil provokere til at gennemtænke og diskutere samfundsmæssige problemer som fx finanskriser, medicin eller forurening i deres fulde kompleksitet”, siger den emeriterede professor om Tænkeriets heksekedel af kunst, filosofi og politik.

“Videnskaben og kunsten forenes her i deres evne til at skabe og formulere problemer – sgu ikke i evnen til at løse problemer. Tværtimod. Et problem har kun betydning, hvis det ikke kan løses, ellers er det ikke et egentligt

“Modernitetens måske mest destruktive tvangstanke er troen på, at alle problemer kan løses”.

problem. Problemer kan kun løses ved at skabe et nyt”, siger Brock og begiver sig ud i en længere ekskurs om medicinske almagtsfantasier – og om bivirkninger fra hjerteflimmer til nyresvigt.

“Når overordnede problemer ligefrem begynder at interagere, som vi kun alt for hyppigt oplever i den moderne verden fra medicin over økonomi til klima, så bliver det ligefrem absurd at tale om målrettede løsninger. Det handler om en sokratisk erkendelse af vores begrænsede evner – og derfra om at pleje en intelligent omgang med uløselige problemer”, siger Brock.

Et anskueligt eksempel er århundreders bestræbelser på at tæmme og styre vejret med alt fra mytisk-rituelle til kemitekniske midler.

“I sidste ende virker opfindelsen og brugen af paraply og solcreme måske som en defensiv tilgang til vejrproblematikken. Men også den langt klogeste. O.k., perifert eksempel, men forstår De? Allerede oplysningsfilosoffen Kant definerede rationalitet som det at kende grænserne for sine udsagns rækkevidde. Det indeholder også en rationel omgang med det irrationelle – og ikke bare en afvisning af alt uden for sin egen rationalitet”.

Professionelle borgere og metafysik

Denne kritiske oplysning er en rød tråd i Bazon Brocks livsværk. Siden 1960'erne har han arbejdet med det noget bedredende foretagende at skabe “professionaliserede borgere” – fra 2009 endda som diplomuddannelse på Staatliche Hochschule für Gestaltung i Karlsruhe under ledelse af stjernefilosoffen Peter Sloterdijk. Med studieretninger som “diplompatient” og “diplomforbruger” kunne almindelige borgere her kvit og frit uddan-



**BAZON BROCK
- POLEMIKER MELLEM
PÆDAGOGIK OG PROPAGANDA**

I mere end et halvt århundrede har Jürgen Johannes Hermann Brock – bedre kendt under kunstnernavnet Bazon Brock – været en inkarneret del af den tyske aktionskunstscene, bl.a. inden for tressernes og halvfyrdsernes Fluxus-bevægelse.

På den teoretiske side har Bazon Brock virket som professor i æstetik og kulturformidling ved bl.a. Universität Wuppertal. Bazon Brocks omfattende publikationer, fjernsynsoptrædener og yderligere mediale produkter mellem performance, politik og filosofi kan findes på www.bazonbrock.de.

Bazon Brock har i årevis arbejdet sammen med to af Tysklands mest toneangivende aktionskunstnere, Joseph Beuys og Wolf Vostell. Med “de tre P’er” som rettesnor var Joseph Beuys ansvarlig for pædagogikken, Wolf Vostell for propagandaen og Bazon Brock for polemikken. Fra 24. maj til 9. november 2014 viser Zentrum für Kunst und Medien-technologie i Karlsruhe udstillingen “Beuys Brock Vostell”.

Efter en stor karriere i både kunst- og universitetsverdenen er Bazon Brock gået sine helt egne veje med Tænkeriet. Som kulturpessimist og krigsbarn har han alt for meget på hjerte til at trække sig tilbage fra offentligheden.

>>

“Jeg er radikal apokalyptiker”.

ne sig til “diplomborgere”. Trods stor succes målt i deltagerantal og medieopmærksomhed lukkede det kontroversielle tanke- og uddannelseseksperiment i 2012. Nu fortsættes det i form af Tænkeriet i Berlin – figurer som filosofen Peter Sloterdijk og sociologen Arno Bammé er her atter med inde over projektet.

“Et af Tænkeriets hovedanliggender er at uddanne befolkningen i metafysik”, siger Bazon Brock. “I dag overser vi ikke bare helhederne – de fleste forsøger end ikke at tænke dem”, lyder det med hovedrysten fra Brock.

“De universitære filosoffer har altid troet, at metafysik er et åh så spekulativt anliggende for den historiske filosofi. Metafysik er i mine øjne intet andet end at betragte noget i sin helhed, mens man samtidig er bevidst om kun at kunne overskue en partikulær del af det. Altså en nødvendig orientering mod det, der kun kan tænkes. Derfor er metafysik den mest moderne form for tænkning”.

Midt i en sætning rejser Bazon Brock sig andægtigt og tager et mandshøjt billede, der er fastklipset på en bøjle, ned fra en bøjlestang.

“Ikke prêt-à-porter, men prêt-à-penser. Ready to think. Det, vi producerer her i Tænkeriet, er ikke kunstværker, men *cognitive tools*. Redskaber til at tænke kritisk videre med”, siger Bazon Brock og bryder ud i et smil:

“Redskaber kan man jo også lege med”.

Akademisk frihed et bedrag

Selvom Bazon Brock stadig har mange kunstprojekter og foredragsrækker kørende, er det selvsagt ikke gratis at drive et Tænkeri i så lækre lokaler midt i Berlin. Med husleje, assistenter og driftsomkostninger koster hele herligheden ca. 90.000 kroner om måneden, fortæller Bazon Brock.

“Vi får ingen støtte, alt er selvfinansieret: bøger, foredrag, lønninger. Opsparing og arbejde – og jeg har ikke arvet”, skynder han sig at tilføje.

Trods selvfinansieringen har Tæn-

“Universitetet har som institution gravet og kastet sig ned i sin egen grav med den omsiggribende økonomisering og kommercialisering”.

keriet fået en kølig modtagelse i flere medier. Omkring åbningen sammenlignede avisen Berliner Zeitung Bazon Brocks storsind med, hvis julemanden nedsteg på Jorden og forkyndte sin nødvendighed for

menneskehedens åndelige interesser og ikke for industriens kommercielle interesser. Når Brock taler, får man trods et betragteligt skud anarki nu mere indtrykket af en mand, der er oprigtigt bekymret for verdens gang og moderitetens åndelige tilstand.

I universitetet finder han heller ingen trøst. Da talen falder på idealet om interessefri videnskabelig forskning, er Bazon Brock demonstrativt ved at falde ned af stolen af grin. Men han besinder sig med en alvorlig mine.



“Tænker i tjeneste” lyder en af de mange inskriptioner på Tænkeriets facade. Nogle har svært ved at tilgive Bazon Brock, at han udbreder sit verdenssyn på denne selvsikre måde. Men Brock vil bare gerne have folk til at tænke sig om.

“Universitetet har som institution gravet og kastet sig ned i sin egen grav med den omsiggribende økonomisering og kommercialisering. Dertil kommer en så stærk politisk korrekthed, at det ender i strukturerede løgne”, mener Bazon Brock.

“Kravet om at opstøve eksterne midler er så udpræget, at det ikke bare er legitimt, men ligefrem påkrævet at nedgradere sit videnskabelige arbejde til jagten på penge. Ethvert forskningsprojekt skal i dag være så dumt formuleret, at selv uvidende partnere med økonomiske midler er i stand til at fatte det. Herefter bilder forskerne oven i købet sponsorerne ind, at de ved, præcis hvad der kommer ud i den anden ende, og hvad det er værd. En både bedragerisk og selvbedragerisk spiral”, lyder det fra Bazon Brock.

“Derfor er det nødvendigt, at der er private, autonome initiativer som Tænkeriet”.

Mafiøse tilstande i akademien

Som aftenens gæster afspejler, ligger Tænkeriets klientel uddannelsesmæs-

sigt et stykke over den gennemsnitlige berliner. For Brock er selvstændig tænkning og diskussion i åndelige fællesskaber imidlertid det afgørende – ikke hvilke samfundslag eller rammer det udspiller sig i.

“Akademisk” betyder intet andet end at slutte sig sammen og gensidigt sikre sig, at man finder læsere til sine tanker, som dermed overhovedet giver mening. Derfor handler det om intet mindre end at begrunde og grundlægge urakademiet, Platons “akademos”, på ny”, siger Bazon Brock.

“Folk behøver ved Gud ikke komme i Tænkeriet for at lære at tænke. De skal bare forstå deres interesser, de skal tilslutte sig en eller anden gruppe, hvor deres tanker, skrifter, kunst, musikalske udtryk får en ramme og et modspil og dermed overhovedet bliver meningsfulde. Hvorfor skrive, hvis ingen læser?” spørger Brock retorisk og gør opmærksom på, at bare den tyske bogmesse i Frankfurt årligt frembringer 65.000 titler.

“Uendelige mængder “lufthavnslitteratur”, der i bedste fald bliver

skimmet. Der er flere forfattere end oprigtige læsere. Værre er det, at videnskabelige magasiner som “Science” og “Nature” selv indrømmer, at de knap nok læses af videnskabsfolk i dag – deres legitimitet er dannelsen af patienter og fremme af universitære karrierer. Det er mafiøse tilstande i akademien, hvis du spørger mig”.

Ude i Berlins gader er mørket faldet på, hvilket får det oplyste Tænkeri til at stråle endnu mere. De fleste forbipasserende kigger stadig ind og passerer stadig forundrede forbi den mondæne lobby. Der ser ikke ud til at være meget håb for tankens fremskridt. Og dog:

“Om jeg er pessimist?” spørger Bazon Brock med vantro mine.

“Nej, jeg er radikal apokalyptiker. Kun i denne mest ekstreme form for pessimisme kan optimismen skinne igennem. Alle andre tillader sig jo smutveje til lidt positiv tænkning. Det er direkte barnligt. I den apokalyptiske tænkning regner man med det værste, man tænker fra verdens ende og må argumentere tilbage derfra. Det kan være yderst frugtbart”. <<